

COL 06/2017 – Omzendbrief betreffende het opsporings- en vervolgingsbeleid inzake eergerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminkingen, gedwongen huwelijken en wettelijke samenwoningen

SYNTHESE

Door het uitwerken van een omzendbrief inzake eergerelateerd geweld wil men een specifiek strafrechtelijk beleid, gestoeld op een betere kennis van dit fenomeen door de verschillende actoren op het terrein, ontwikkelen.

Eergerelateerd geweld beslaat drie problematieken, die gelijkenissen en verschillen vertonen: fysiek en psychisch eergerelateerd geweld, gedwongen huwelijken en samenwoningen en vrouwelijke genitale verminkingen.

Fysiek en psychisch eergerelateerd geweld is geen specifiek misdrijf. In deze omzendbrief wordt hiervan een werkdefinitie naar voren geschoven: het betreft misdrijven, incidenten of gedragingen die uitgaan van één of meerdere personen, die hebben plaatsgevonden of zouden kunnen plaatsvinden om de eer van een individu, een familie en/of een gemeenschap hoog te houden, in strijd met de fundamentele mensenrechten van één of meerdere personen.

Het begrip “gedwongen huwelijk” wordt gedefinieerd als “de vereniging van twee personen waarvan ten minste één van hen geen volledige en vrije instemming met het huwelijk gegeven heeft”. Dezelfde definitie geldt voor de gedwongen wettelijke samenwoning.

Vrouwelijke genitale verminking heeft betrekking op alle niet-therapeutische ingrepen waarbij een deel van of het volledige vrouwelijk geslachtsorgaan wordt weggesneden, wat ook besnijdenis of vrouwelijke seksuele verminking wordt genoemd.

Het eergerelateerd geweld onderscheidt zich van andere vormen van intrafamiliaal geweld op het gebied van het aantal daders en potentiële slachtoffers, maar voornamelijk door het element van de “publieke ruchtbaarheid”, die een bepalende rol speelt in de opeenvolging van de feiten.

Op het vlak van eergerelateerd geweld kunnen talrijke wettelijke bepalingen worden toegepast. Bijlage 1 van deze omzendbrief bevat een niet-exhaustieve lijst van deze strafbepalingen (strafbaarstellingen, verzwarende omstandigheden, collectief karakter van het misdrijf en strafprocesregels).

Bij elk parket-generaal en parket van de procureur des Konings wordt de op grond van omzendbrief COL 4/2006 aangewezen referentiemagistraat inzake partnergeweld ook aangesteld als referentiemagistraat inzake eengerelateerd geweld.

Ook de op grond van omzendbrief COL 4/2006 aangewezen referentiepolitieambtenaar inzake partnergeweld zal in principe eveneens als referentiepolitieambtenaar inzake eengerelateerd geweld aangesteld worden

In de omzendbrief worden vervolgens richtlijnen voor de aanpak van gevallen van eengerelateerd geweld meegegeven.

Als de eerstelijns politie signalen opmerkt die kunnen wijzen op eengerelateerd geweld, stuurt hij het dossier, in principe, door naar de referentieambtenaar, die zal beslissen of de feiten vanuit de invalshoek van het eengerelateerd geweld bekeken moeten worden. Hiertoe zal deze laatste de controlelijst uit bijlage 2 gebruiken. Bestaat er bij de politieagent de minste vorm van twijfel over de kwalificatie van dit dossier, dan zal hij contact opnemen met de referentiemagistraat.

Ongeacht het feit of de aangegeven of vastgestelde gedraging een misdrijf is, moet er een proces-verbaal worden opgesteld en verzonden naar de procureur des Konings indien er indicaties zijn van eengerelateerd geweld. Indien er geen sprake is van een inbreuk, zal de magistraat na ontvangst van het proces-verbaal met als preventiecode 42L (familiaal geschil), oordelen of het noodzakelijk is over te gaan tot een verhoor van de betrokken personen of tot andere opsporingsdaden.

Het ambtshalve politieel onderzoek (APO) is in deze materie, rekening houdend met het complex en dringend karakter van de situatie waarmee men geconfronteerd wordt, aangeraden.

De referentiemagistraat beslist of een zaak al dan niet wordt gekwalificeerd als eengerelateerd geweld. De omzendbrief legt een aantal richtlijnen vast voor de magistraat voor het voeren van zijn onderzoeken. Zo wordt o.m. bepaald dat alle daders, mededaders of medeplichtigen geïdentificeerd moeten worden, hoe videoverhoren moeten worden afgenomen en in welke gevallen het nuttig is om een onderzoeksrechter te vatten.

Er moet op elk dossier, waarbij uit onderzoek een context van eengerelateerd geweld blijkt, een strafrechtelijk antwoord gegeven worden. Een seponering wegens opportuniteitsredenen zonder minstens te wijzen op de wettelijke verplichtingen is niet wenselijk.

Op basis van de door het openbaar ministerie verzamelde gegevens wordt een plan van aanpak opgesteld dat moet toelaten een einde te stellen aan het gepleegde geweld, de slachtoffers de nodige bescherming te bieden en de dader te herinneren aan het na te leven wettelijk kader. Hiertoe kan het parket burgerrechtelijke, protectionele en strafrechtelijke maatregelen nemen. Bij de kwalificatie van de feiten zal er bijzondere aandacht worden geschonken aan de identificatie van verzwarende omstandigheden, bijvoorbeeld discriminatie op basis van het geslacht of van de band tussen de dader en het slachtoffer (partner of medebewoner, bloedverwant, enz.). In deze omzendbrief is een beslissingsboom opgenomen.

In deze omzendbrief is de procedure voor de codering van feiten van eengerelateerd geweld vastgelegd (specifieke tenlasteleggingscodes voor vrouwelijke genitale

verminderingen en gedwongen huwelijk en wettelijke samenwoning; en contextvelden voor de overige vormen van eengerelateerd geweld).

Tot slot wordt een samenwerking op het vlak van deze materie tussen het openbaar ministerie en het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) op touw gezet., in zoverre :

- De parketmagistraten het IGVM steeds op de hoogte moeten brengen van een zaak betreffende eengerelateerd geweld die aanhangig werd gemaakt bij de bevoegde rechtbank. De plaats, datum en uur van de zitting moeten via e-mail worden meegedeeld.
- Ze dienen eveneens automatisch alle kopieën van de vonnissen en arresten ter zake te bezorgen.